

Přes 1000 válečných uprchlíků našlo ubytování v Zakarpatské oblasti na západní Ukrajině

17.4.2023 - | Člověk v tísni

Desítky tisíc vnitřních uprchlíků našly útočiště v Zakarpatské oblasti na západě Ukrajiny. Žijí jak v soukromých ubytovacích zařízeních, tak ve společných kolektivních centrech.

Ta jsou dočasným řešením pro ty nejzranitelnější, konkrétně se zaměřují na ženy, děti, osoby s tělesným postižením a starší osoby. Člověk v tísni (ČvT) společně s českou nevládní organizací PŘES HRANICE EU z.s. a Človekem v ohrožení na Slovensku pomáhá vnitřním uprchlíkům s opravami a rekonstrukcemi objektů, které mají sloužit jako kolektivní centra, a zároveň jim poskytuje věci, jako je nábytek, kuchyňské vybavení, domácí spotřebiče a další potřebné věci, které lidem alespoň na nějakou dobu usnadní bydlení.

Pohodlné bydlení v 25 zrekonstruovaných budovách

„K dnešku jsme opravili 13 nevyužívaných ubytoven, internátů, klinik, lyceí a mateřských škol a v současné době rekonstruujeme jeden objekt, v němž už lidé bydlí. V této první fázi programu, která byla celá ukončena v roce 2022, jsme měli za cíl poskytnout ubytování 528 lidem, kteří přišli z jiných částí Ukrajiny. Všechny budovy byly plně vybaveny a připraveny k nastěhování lidí. V současné době rekonstruujeme další. Do léta 2023 plánujeme opravit dalších 11 budov, které pojmu asi 510 lidí. Jedná se většinou o seniory a matky s dětmi, aby měli všichni pohodlné bydlení,“ říká Soňa Huberová, programová koordinátorka ČVT.

Organizace ČVT a PŘES HRANICE EU z.s. budovy zrekonstruovaly, vyměnily podlahy a provedly rekonstrukci. Nainstalovaly nová okna a dveře a Človek v ohrožení poskytl nábytek, kuchyňské linky a spotřebiče a další věci potřebné pro příjemné bydlení..

Náš tým navštívil střediska ve třech obcích okresu Chust v Zakarpatské oblasti a mluvil s lidmi žijícími v zrekonstruovaných budovách. V obci Volovec jsou nyní dvě zařízení: bývalé nakladatelství a část budovy mateřské školy, každé s kapacitou 29 osob.

Místní si nejdříve sami vyráběli postele

„Před dokončením rekonstrukce se do školky ve Volovci nastěhovali lidé, kteří sem utekli před válkou, takže nebylo možné školku využívat k běžnému provozu. Místní byli velmi trpěliví a vše chápali, ale byli rádi, když konečně mohli děti znovu poslat do školky,“ říká Serhii Hryha, místostarosta Volovce.

„Na začátku invaze, když sem lidé začali hromadně přicházet, neměli skoro nic, spali na zemi v tělocvičnách, na matracích, ve spacácích. Místní obyvatelé vlastnoručně stavěli postele, aby lidé měli kde spát. Jedním z největších problémů byl nedostatek praček. Těžké to bylo i s koupelnou, museli jsme si s tím trochu pohrát a vytvořit improvizované sprchy. Lidé dostali humanitární pomoc, ale ta nevyřešila problém s bydlením. Díky Človeku v ohrožení na Slovensku, Človeku v tísni v České republice a organizaci Přes Hranice – máme dva zrekonstruované dvoupatrové objekty s nábytkem, topením, potřebnými spotřebiči a vodou. Jejich zajištění umožňuje lidem myslet na další potřeby

vnitřních uprchlíků, jako je například funkční internet," vysvětluje Serhii Hryha.

Jak poznamenává pan Hryha, v současné době je ve správním území Volovce (Volovec a 3 další obce) registrováno 2 975 vnitřních uprchlíků a 58 z nich, z nichž čtvrtinu tvoří děti, nyní žije ve dvou objektech, které poskytl Člověk v tísni.

V obci Mižhiria byly opraveny a zrekonstruovány prostory bývalé školy. Nyní má toto centrum zcela novou podobu, je vymalované a vybavené novým nábytkem, instalatérskými a technickými zařízeními. Bezpečí a pohodlí zde našlo sedmnáct lidí, kteří museli kvůli válce opustit své domovy.

Mami, je čas odejít

V Koločavě tým navštívil tři zrekonstruovaná kolektivní centra. V těchto centrech žije již 87 lidí, z toho 34 dětí. Šedesátiletá Nadija Hliebová z Doněcka tu žije se svou dcerou a dvěma vnučkami ve věku 5 a 8 let. Nada se s námi podělila o svůj příběh a vyprávěla nám, jak se ocitla v Zakarpátí.

„Moje první vnučka se narodila v Doněcku v roce 2014, když začala válka. Je to dítě války. Na moje vnučky má dopad od malička. Stěhovali jsme se z jednoho města do druhého, museli jsme nějak pracovat - musela jsem vychovávat své dcery. Od roku 2014 jsem vystřídala deset bytů. Poslední město, kde jsme pobývali, byl Kyjev. Pracovala jsem v mateřské školce a dcera byla květinářka. Pronajali jsme si byt. Jedno dítě chodilo do první třídy a druhé do školky, kde jsem pracovala," říká Nadija Hliebová.

„Po vypuknutí války jsme odjeli 10. března do Koločavy. Blízko místa, kde jsme v Kyjevě bydleli, se ostřelovalo. S dětmi jsme šli na chodbu bytu v Kyjevě a seděli tam při svíčkách. A dcera najednou říká: ‚Mami, je čas odejít.‘ Říkám jí: ‚Počkejme, třeba všechno přejde. Výbuchy jsou slyšet z dálky.‘ Když se přibližovaly, už nás vyváděly vojenské jednotky. Všude byly zátaras. Na nádraží bylo hrozně lidí. Napsali jsme dětem na ruce jejich jména a telefonní číslo mámy, protože jsme se báli, že je v tom chaosu ztratíme. Co jsme si mohli vzít s sebou? Několik kufrů a doklady. Dorazili jsme do Ivano-Frankivska, odkud nás dobrovolník přivezl sem na Zakarpátí," vzpomíná Nadija Hliebová.

„S mým domem to bylo takhle: od začátku války v roce 2014 v něm zůstal můj 64letý manžel. Celou dobu se o něj staral, protože se tam jednou chceme vrátit, až bude tato část Ukrajiny svobodná. Kdyby tam nezůstal, všechno by bylo vyrabované a střechu po raketě by nikdo neopravil. Myslím, že se tam můžeme vrátit. Manžela jsem neviděla dva roky. Náš dům v Doněcku je zničený: střecha, okna a dveře jsou rozbité. Je to sázka do loterie. Nikdy nevíte, kdy vás to zasáhne a nikdo není v bezpečí. Moje vnučky mi to někdy říkají: ‚Babičko, my chceme domů.‘ Ale já nevím, kde je teď náš domov...," říká Nadija Hliebová.

„Když jsme sem přijeli, místní nás ubytovali v malém zahradním domku. Tady jsem měla klid a mohla jsem si odpočinout, nebyla tu žádná úzkost. Tito lidé nám dali pocit klidu. Moje holky se tu cítí velmi dobře. Když začala zima, byly podmínky pro bydlení v zahradním domku horší, protože není určený k bydlení v zimě. Přestěhovali jsme se sem, do kolektivního centra. Jsem velmi vděčná, že mám tak útulné místo," uzavírá Nadija.

Vyděsilo mě dostat se pod palbu

INa jiném místě v Koločavě nyní žijí tři rodiny ve zrekonstruovaném rodinném domě, který před časem sloužil jako malá školka. Maria Serdjuková z Charkova se svou jedenáctiletou dcerou Sofií, manželem a tchyní. Maria s rodinou bydlí v Koločavě od dubna.

„Neměli jsme kam jít. Tak jsme jeli do Užhorodu. Lidé se ptali: ‚Zůstáváte, nebo jedete dál do zahraničí?‘ Odpověděli jsme, že zůstáváme. Pak přijel školní autobus. Nevěděli jsme, kam nás vezou.

Řekli nám: „Není to daleko a je tam všechno, co potřebujete.“ Nasedli jsme do autobusu a přijeli sem do Koločavy. Až ráno nám došlo, kde to vlastně jsme. Přijeli jsme sem na Velikonoce,” říká Maria.

Rodinu to všechno stálo hodně sil, od února do dubna prožívala peklo.

„No... a začala invaze. Nefungovala doprava, všechno bylo zavřené, metro nejezdilo. Mysleli jsme si, že by to všechno mohlo brzy skončit. A pak začalo ostřelování, a to už mě hodně vyděsilo. Ani nezazněly sirény. Tak jsem šla nakoupit potraviny. Sofie zůstala doma sama, všude bylo úplné ticho, a když jsem se vracela, začalo ostřelování a bylo tak silné, až se domy otřásaly. Bylo to strašidelné. Myslela jsem, že mi bomba spadne na hlavu. Potom jsem zůstala několik dní doma a dostávala se z toho. A potom z toho všeho začala mít Sofie tiky,” říká Maria a začíná plakat.

Teď už se Sofie cítí lépe. Prvního září nastoupila ve škole do páté třídy. Jak říká, ve škole se jí líbí. Někdy jezdí autobusem, jindybchodí pěšky. Na otázku, jak je na tom rodina psychicky, Maria odpovídá, že musí stále brát prášky.

Rodiny tu mají sprchu i elektrospotřebiče

Mariina sousedka přes chodbu, Oksana Zmiieva, pochází ze Slovjanska a žije v jednom z pokojů se svou dcerou Anastasií, které je rok a půl. Nejprve bydlely v mateřské škole, kde podle ní nebyly špatné podmínky, ale nebyla tam sprcha. Nyní mají rodiny sprchu a všechny potřebné spotřebiče: ledničku, pračku, troubu a mikrovlnku.

Olena Pančenko se svými dvěma dcerami, šestnáctiletou Sofií a roční Marianou, její švagrová Alla Korostyliová s patnáctiletým synem Timofiem a babička dětí Olha Pančenko odjely z Doněcké oblasti do Užhorodu evakuačním vlakem už v březnu. Nyní žijí v ubytovacím centru podporovaném ČVT. Olena a její dvě děti odjely do Maďarska, kde žily půl roku, a pak se vrátily na Ukrajinu. Zbytek rodiny bydlel ve sportovní hale gymnázia. Když se rodina znovu setkala, přestěhovala se do Koločavy, kde nejprve bydlela v soukromém domě. Místní lidé jim pomáhali a stále pomáhají vším možným: zvali je na jídlo, děti na hraní a v zimě, kdy kvůli poškození infrastruktury po ostřelování nešla elektrina a oni si nemohli zatopit u tradičních dřevěných kamen. Místní obyvatelé nosí svým novým sousedům čerstvé mléko a brambory z vlastní zahrady.

<https://www.clovekvtisni.cz/pres-1000-valecnych-uprchliku-naslo-ubytovani-v-zakarpatske-oblasti-na-zapadni-ukrajine-10228gp>